

SARIKE ROEST EN LIEKE DAMMER

MGR. FRENCKEN COLLEGE, OOSTERHOUT

Inzicht in framing door rolwisseling van taalgebruiker naar taalbeschouwer

Leerlingen verkennen in drie lessen van 45 minuten al lezend en schrijvend het begrip framing aan de hand van zakelijke en literaire teksten. Ze kunnen frames herkennen, bedenken en gebruiken in (literaire) teksten.

Eindtermen

6: De leerling gebruikt taal op een creatieve manier;

13: De leerling toont inzicht in en reflecteert op het effect van keuzes in taalgebruik in verschillende contexten.

Sterk

In deze lessenreeks staat een relevant onderwerp centraal. Het wordt gekoppeld aan twee kerndoelen; deze komen effectief geïntegreerd aan bod. De lessenserie over framing is in z'n geheel een zorgvuldig opgebouwde lessenserie waarin op een geloofwaardige wijze samenhang wordt gepresenteerd tussen twee eindtermen. In feite zijn er nog meer eindtermen aan deze lessenserie te verbinden, maar de focus op deze twee maakt dat de lessenserie goed toegespitst kan worden op framing vanuit verschillende perspectieven. De ZKHO geeft kort en krachtig weer wat de leraar moet doen en hoe de les wordt opgebouwd en waarom de elementen van de les ook daadwerkelijk werkzame elementen zijn.

De keuze voor de lesopbouw (praten/mening wisselen en definitie, dan schrijven, dan onderzoeken) wordt niet geduid. De lesopbouw is realistisch wat timing betreft en het bijhorende bronmateriaal sluit aan bij de leerlingen. Het leerlingmateriaal is bovendien grondig uitgewerkt, de koppeling met de theatertekst zorgt voor integratie met een literair fragment. Dit

materiaal, samen met de PowerPoint, zorgt ervoor dat een collega onmiddellijk met het onderwerp aan de slag kan.

De (verzorgde!) bijlagen maken dat de lesopzet niet alleen inspirerend is, maar ook gemakkelijk kan worden ingezet door andere leraren.

Het aspect van framing wordt door erover te lezen en er zelf mee aan de slag te gaan, goed belicht. De keuze om een toneeltekst te gebruiken voor analyse is een interessante didactische move en geeft inderdaad weer dat het perspectief van iemand bepalend is voor de boodschap die hij wil overbrengen en dat, daaraan gekoppeld, de taalgebruiker vaak kiest voor een frame.

Overwegingen

De keuze voor de lesopbouw (praten/mening wisselen en definitie, dan schrijven, dan onderzoeken) wordt niet geduid. De didactische keuzes worden onvoldoende verantwoord.

De opbouw < eerst toepassen < dan taalbeschouwend evalueren > dan een taalbeschouwelijk stukje schrijven kan explicieter verantwoord. Die laatste fase kan interessante besprekingen tussen leerlingen opleveren en tussen groepen van leerlingen (keuzes van winnaar, argumenten voor de winnaar). In dat licht is het misschien niet zo heel handig om de vroege toepassingsopdracht toe te spitsen op neologismen, die opdracht had ook alle soorten kunnen bevatten, waarvan leerlingen er een of twee zouden moeten gebruiken en andere leerlingen de framing eruit zouden moeten vissen.

In het laatste deel, als leerlingen teksten gaan lezen en indicatoren van framing moeten aanwijzen, daarna de teksten moeten bespreken, vergelijken en evalueren en die evaluatie in tekst moeten omzetten, vindt waarschijnlijk het sterkst het leren plaats. (taalgebruiker<>taalbeschouwer<>taalgebruiker).

In de aanloop daarnaartoe moeten leerlingen vertrouwd raken met die indicatoren en de begrippen/termen leren hanteren: die route mag sterker worden uitgewerkt.

‘Waarom werkt het zo’ en de dragende principes zijn voldoende onderbouwd: er is veel werk van gemaakt.

Aandachtspunten

De geraadpleegde literatuur is relevant, maar komt onvoldoende tot uiting in de eigenlijke lesuitwerking.

De docentenhandleiding en de PowerPoint bieden veel steun voor de docent: het materiaal is allemaal voorhanden. Dan is het jammer dat de ZKHO-tekst niet sterker is, om docenten te inspireren om met het

onderwerp aan de slag te gaan. Het basisdocument kan helderder, als overzicht van de lessen. Zonder de leermiddelen is het nog een beetje tasten voor een gebruiker.

Een aantal zaken bij "Wat levert het op?" wordt nu nogal snel verondersteld bereikt te zijn: connotatie, doorzicht in framing. In de praktijk zal hier toch meer expliciete reflectie nodig zijn dan nu in de lesopzet wordt aangeboden.

Hoewel interessant, lijkt de toneeltekst niet per se nodig te zijn om de gestelde doelen te behalen.

De juryprijsopdracht kan eveneens verbonden worden aan de opdrachten die door de leerlingen zelf geschreven zijn. Dat maakt de lessenserie wat eenvoudiger en je kunt dan de kans benutten om leerlingen van elkaars werk te laten leren.

Namens de jury,

Gert Rijlaarsdam

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Gert Rijlaarsdam', with a stylized, flowing script.

Juryleden

Vanwege Netwerk Didactiek Nederlands:

Gino Bombeke, Carl Brüsewitz, Kathleen Leemans & José Vandekerckhove

Vanwege de Werkgroep Onderzoek en Didactiek Nederlands:

Martijn Koek, Nienke Nagelmaeker, Gert Rijlaarsdam, Liselore van Ockenburg & Nellianne van Schaik-Maljaars.

